

Velike obveznosti petnajstih stebrov izvoza

Z resolucijo o politiki izvajanja družbenega plana občine Ljubljana-Šiška za obdobje 1981—1985 v letu 1983 so bile začrtane naslednje naloge na področju ekonomskih odnosov s tujino:

- izvoz na konvertibilno področje realno povečati za 15 % v primerjavi z letom 1982,
- uvoz s konvertibilnega področja ohraniti na isti ravni kot v letu 1982,
- pospeševati devizne prilive,
- povečati število izvoznikov in pritegniti k sodelovanju predvsem drobno gospodarstvo.

Navedene naloge so bile v letu 1983 dokaj uspešno uresničene, vendar je treba takoj poudariti, da je gospodarstvu to uspelo z izjemnimi naporji, saj se je srečevalo z vrsto težav.

Organizacije združenega dela so opozarjale predvsem na naslednje probleme pri proizvodnji za izvoz in pri samem izvozu oziroma uvozu v letu 1983:

— pogoji zunanjetrgovskega poslovanja so bili pretežno določeni z administrativnimi ukrepi,

— pretoki surovin in repromateriala na jugoslovanskem tržišču so bili marsikje pretrgani,

— izvažali smo preveč surovin oziroma izdelkov najnižje stopnje obdelave, kar v OZD ocenjujejo kot posledico sedanjih republiških deviznih bilanc, ki bi jih morale nujno zamenjati bilance dejavnosti oziroma reprodukcijskih celot,

— problematika domače nabave in uvoza, kjer je prihajalo do zastojev tudi zaradi občasne devizne nelikvidnosti bank, se je zaostrija z vsesplošnim pojavom zahtevkov dobaviteljev po devizni sodelležbi in dinarskem sovlaganju ter z nerednimi dobavami vhodnih materialov močno poslabšane kakovosti,

— pereča devizna nelikvidnost,

— omejitve pri uvozu opreme,

— manjši priliv deviz od ustvarjenega izvoza (prilivi iz dežel v razvoju Irana, Iraka, Alžirije so kasnili tudi po leto dni, čeprav so bili za izvoz odprti akreditivi; kot vzrok nekatere OZD navajajo tudi nesolidno poslovanje poslovnih bank iz drugih republik)

— višina deviznih terjatev do tujine je narasla do ravni, ko je ogrožen proizvodni in poslovni proces,

— neizplačane izvozne stimulacije ali njihovo izplačilo z nevnovčljivimi menicami so povzročale velik izpad celotnega prihodka,

— izsiljevanje tujih kupcev, ki so zahtevali nižje cene, prodajo na kredit in drugo,

— medsebojna nelojalna konkurenca, ko je šlo za prodajo na tujem,

— dolgotrajen postopek pri odobranju tujih kreditov za uvoz repromateriala za izvozno proizvodnjo,

— težave pri uvozu, saj banke po nekaj mesecev niso odpirale akreditivov.

Gospodarstvo občine Šiška je po deležu izvoza na konvertibilno področje na drugem mestu v Sloveniji in je z več kot 30-odstotnim povečanjem konvertibilnega izvoza v letu 1983 kot gospodarstvo s pretežno predelovalno industrijo še toliko bolj občutilo navedene probleme.

Dosežki občinskega gospodarstva na področju zunanjetrgovskega poslovanja v letu 1983:

občinsko gospodarstvo je v letu 1983 izvozilo blago v vrednosti 198 milijonov dolarjev oziroma 12.559 milijonov din (IND 113,5) in je po absolutni vrednosti izvoza na prvem mestu med slovenskimi občinami.

V slovenskem izvozu blaga predstavlja izvoz blaga naše občine 9,5 %. Izvoz blaga na konvertibilno področje je znašal 118 milijonov dolarjev oziroma 7518 milijonov din (60 % celotnega uvoza) in je za 30,5 % večji kot v letu 1982. Takšen porast, ki je enkrat večji od planiranega, je posledica velikega prizadevanja vseh dejavnikov na tem področju. Po absolutni vrednosti so največ prispevale k takemu povečanju izvoza naslednje organizacije: TZ LITOSTROJ — povečali izvoz za 323 milijonov din, ISKRA Center za elektrooptiko — za 221, ISKRA Avtomatika za 137, AGROSTROJ za 135 in ISKRA TV Pržan za 132 milijonov din.

Uvoz blaga je v letu 1983 znašal 17.371 milijonov din oziroma 274 milijonov dolarjev, uvoz s konvertibilnega področja 6466 milijonov din oziroma 102 milijona dolarjev in je za 3 % večji kot v letu 1982, kar je nekoliko več, kot je bilo predvideno z resolucijo.

Ugotavljamo, da so organizacije uresničevale družbene usmeritve povečanja konvertibilnega izvoza blaga deloma tudi s tem, da so preusmerile izvoz s klirinškega področja na konvertibilno (klirinški izvoz se je zmanjšal za 4,8 %, konvertibilni pa povečal za 30,5 %). Pri uvozu blaga pa se organizacijam ni uspelo preusmeriti na klirinško področje (klirinški uvoz je ostal enak kot v letu 1982, konvertibilni pa se je povečal za 3 %), predvsem zaradi velike tehnološke odvisnosti od konvertibilnega področja.

Saldo je negativen in znaša — 4811 milijonov din; neupošteva PETROL DO Zemeljski plin, ki uvažja plin za potrebe celotne republike, pa je pozitiven in znaša 4954 milijonov din. Saldo konvertibile je pozitiven, vrednostno znaša 1052 milijonov din, v minulem letu pa je bil negativen (— 518 milijonov din).

Pokritje uvoza z izvozom je 72,3-odstotno; na konvertibilnem področju 116,3 in na klirinškem 46,2-odstotno. Če ne upoštevamo uvoza PETROL-a DO Zemeljski plin, je pokritje 165,2-odstotno; na konvertibilnem področju 116,4 in na klirinškem 439,5-odstotno.

Dejansko pokritje uvoza z izvozom je za dobro polovico slabše, če upoštevamo, da morajo organizacije več kot polovico deviz oddeliti za skupne potrebe SFRJ in SRS. To pomeni, da organizacijam dejansko primanjkuje deviz za uvoz reprodukcijskega materiala in plačilo obveznosti do tujine.

Občinsko gospodarstvo izvažja največ (46 %) v države SEV, medtem ko v državi v razvoju in druge razvite države izvažja približno enako in sicer po 27 % celotnega izvoza.

Uvoz iz držav SEV predstavlja skoraj dve tretjini od celotnega uvoza, iz razvitih držav tretjino, medtem ko je uvoz iz držav v razvoju še vedno izredno majhen (le 0,3 %).

Od vseh OZD s sedežem v občini Ljubljana-Šiška le 47 OZD ne izvažja.

Poudariti velja, da se veliko teh organizacij vseeno vključuje v mednarodno delitev dela in sicer posredno prek ostalih TOZD v okviru DO oziroma prek drugih organizacij, s katerimi sodelujejo, vendar niso registrirane kot izvozniki in jim večinoma ne priznajo udeležbe pri ustvarjenem deviznem prilivu.

Med OZD, ki ustvarijo tudi do 30 % celotnega prihodka s posrednim izvozom, moramo omeniti POZD LITEX, POZD BELPLAST, DO VEKTOR, POZD OFSET, GALVANA, DEŽNIK, VEGRAD TOZD GO, GRADBINEC TOZD GO in druge.

Najboljše rezultate ob vloženem delu za izvoz na konvertibilni trg so dosegle organizacije iz »proizvodnje električnih strojev in aparatov«. Ta uspeh je plod dolgoletnega vlaganja v proizvodnjo za izvoz in raziskave tujega trga. S tem so si zagotovile take proizvodne programe, po katerih je na zunanjem trgu za zdaj dovolj povpraševanja.

Po vrednosti največ blaga izvozijo članice SOZD ISKRA in sicer za 2530 milijonov din oziroma 40 milijonov dolarjev, kar predstavlja več kot tretjino vsega konvertibilnega izvoza blaga.

Najuspešnejši izvozniki blaga na konvertibilno področje so: Iskra-Center za elektrooptiko, Slovin-Slovenija vino, Lek, TZ Litostroj, Donit, Avtomontaža, Color, Iskra TV Pržan, AERO TOZD Celuloza in Dekorativna.

Teh deset izvoznikov je izvozilo skupaj za 6193 milijonov din, kar predstavlja 82,4 % vsega občinskega izvoza na konvertibilno področje, izvoz petnajstih največjih izvoznikov (še Iskra Avtomatika, Agrostroj, Rašica, Iskra IEZE in Unitas) pa predstavlja 92 % celotnega konvertibilnega izvoza. Navedene organizacije imajo obenem tudi največji presežek izvoza nad uvozom blaga na konvertibilnem področju.

Med temi petnajstimi izvozniki sta dve enoviti delovni organizaciji, dve temeljni organizaciji, katerih sedež delovne organizacije je izven občine in 11 delovnih organizacij z 49 temeljnimi organizacijami in 13 delovnimi skupnostmi s 15.815 zaposlenimi (49,4 % vseh zaposlenih v občini).

Skupni devizni prilivi od izvoza blaga, storitev in po kreditnih odnosih v letu 1983 so bili 142 milijonov dolarjev oziroma 8989 milijonov din. V primerjavi z lanskim letom so se povečali za 1,8 %, prilivi s konvertibilnega področja so se povečali za 11,1 % in so znašali 4809 milijonov din oziroma 76 milijonov dolarjev. S tem smo izpolnili nalogo, ki je predvidevala povečanje konvertibilnih deviznih prilivov.

Zaskrbljujoče pa je, da dinamika konvertibilnih deviznih prilivov zaostaja za konvertibilnim izvozom blaga in sicer za 19,4 odstotne točke. Konvertibilni devizni prilivi od ustvarjenega izvoza, predvsem iz držav v razvoju, so kasnili tudi po leto dni.

Po drugi strani pa so devizni prilivi zaostajali za dinamiko doseženega izvoza blaga tudi zaradi tega, ker so bile nekatere organizacije združenega dela zainteresirane za kasnejše plačilo oziroma so za države devize v tujini in na ta način dosegale ugodnejše dohodkovne rezultate zaradi intenzivnega drsenja dinarja.

Skupni devizni odlivi so v letu 1983 znašali 225 milijonov dolarjev oziroma 14.293 milijonov din in so se v primerjavi z letom 1982 povečali za 16,7 %. Odlivi na konvertibilno področje so se zmanjšali za 2,8 % in so znašali 4952 milijonov din oziroma 78 milijonov dolarjev.

Saldo deviznih prilivov in odlivov je negativen in znaša — 5294 milijonov din (IND 154,7), saldo konvertibilne devizne bilance je tudi negativen in znaša — 143 milijonov din, vendar je več kot petkrat manjši kot v letu 1982 (IND 18,6).

Brez upoštevanja PETROL DO Zemeljski plin, ki uvažja plin za potrebe celotne republike, pa je saldo devizne bilance pozitiven in sicer 3631 milijonov din (IND 132,3), prav tako tudi saldo konvertibilne devizne bilance v višini 462 milijonov din (lani negativen — 69 milijonov din).

Obveznosti občinskega gospodarstva in pogoji poslovanja na področju zunanjetrgovskega poslovanja v letu 1984

Celotna zadolženost občinskega gospodarstva je na dan 31. 12. 1983 znašala 9993 milijonov din (158 milijonov dolarjev) oziroma 7,7 % celotne republiške zadolženosti. Kreditna zadolženost na konvertibilnem področju je na ta dan znašala 9758 milijonov din oziroma 154 milijonov dolarjev (t.j. 7,9 % republiške zadolženosti na tem področju). Od tega zneska odpade 83,3 % na glavnico in 16,7 % na obresti.

V letu 1983 so organizacije združenega dela odplačale anuitete v višini 25 milijonov dolarjev oziroma 1607 milijonov din in 12 milijonov dolarjev oziroma 756 milijonov din obresti, skupaj 37 milijonov dolarjev oziroma 2363 milijonov din.

V letošnjem letu bodo organizacije združenega dela morale odplačati 50 milijonov dolarjev oziroma 3202 milijonov din zapadlega konvertibilnega dolga, to je skoraj tretjino celotne trenutne zadolženosti, kar bo zanje predstavljalo veliko breme. Polovica obveznosti odpade na PETROL DO Zemeljski plin, za kar združeno delo združuje sredstva v okviru inte-

(Nadaljevanje na 7 str.)

**»ZCP CESTNO PODJETJE
LJUBLJANA, n. sub. o.«
TOZD VZDRŽEVANJE LJUBLJANA**

takoj zaposli za nedoločen čas več
cestnih delavcev na območju nasled-
njih krajevnih skupnosti

— Preska — Sora
— Vodice

Kolikor vas to delo zanima, vas
vabimo, da se zglasite na razgovor pri
kadrovski službi Cestnega podjetja
Ljubljana na Stolpniški 10, kjer boste
dobili tudi vse nadaljnje informacije.

(Nadaljevanje s 6. str.)

resne skupnosti naftno plinskega gospodarstva.
Druga polovica, ki predstavlja približno 30 % plani-
ranega konvertibilnega deviznega priliva v letu
1984, pa je obveznost občinskega gospodarstva.

Tudi letos se delovne organizacije srečujejo z
istimi težavami, t.j. z nedodelanim sistemom zuna-
njetrogovinskega poslovanja. Nov problem pa je na-
stal pri organiziranosti gospodarstva in razpolaganju
z devizami.

Organizacije združenega dela menijo, da bi s po-
vezovanjem v posebne oblike povezovanja gospo-
darstva, kot prave reprodukcijske verige zaradi za-
gotavljanja proizvodnje za izvoz lahko izvozile tudi
do 20 % več, kakor če bi bile povezane v splošnih
zborničnih združenjih. Na podlagi tega so prijavile
nad 60 posebnih oblik povezovanja gospodarstva
Zvezni interesni skupnosti za ekonomske odnose s
tujino, ki pa je do sedaj potrdila le nekaj povezav, od
14 slovenskih samo Slovenija papir, Iskra, Gorenje
in IMV.

Kljub sistemskim rešitvam primanjkuje denarja za
izvozne spodbude in tako bodo le-te letos za kon-
vertibilno območje manjše kot v preteklem letu.

Konvertibilni izvozniki letos ne bodo imeli ugod-
nosti prostega razpolaganja z devizami, ustvarje-
nimi nad načrtovanim izvozom. Po novem bo na-
mreč treba prispevati tudi od tega del deviz za
skupne potrebe, o porabi preostalih deviz pa se do-
govoriti v povezavi, v kateri je taka organizacija.

Gospodarstvo občine ima v letošnjem letu zelo
velike obveznosti na zunanjetrgovinskem področju
(visoki absolutni porasti, izredno visoke kreditne ob-
veznosti) in jih bo sposobno uresničiti le z doslednim
uresničevanjem resolucijskih nalog in nalog iz dol-
goročnega programa gospodarske stabilizacije.

Organizacije združenega dela morajo uresničiti
vse te naloge in doseči podobne uspehe kot v letu
1983 s povečanjem proizvodnje za izvoz in preu-
smeritvijo izvoza s klirinškega na konvertibilno po-
dročje. To bo izredno težka naloga (povečanje kon-
vertibilnega izvoza za 15 %), katere izpolnitev bo
odvisna predvsem od izpolnjevanja planov petnaj-
stih največjih izvoznikov na konvertibilno področje.
Če vemo, da teh petnajst organizacij ustvari 92 %
konvertibilnega izvoza in okrog 82 % dohodka cel-
otnega občinskega gospodarstva, pomeni, da
ostale organizacije tudi z višjimi porasti ne morejo
bistveno prispevati k absolutnemu porastu konverti-
bilnega izvoza. Vse druge organizacije, predvsem
tiste, ki ne izvažajo, pa se morajo vključevati v med-
narodno delitev dela v posebnih oblikah povezav
gospodarstva (reproverige) oziroma prek splošnih
zborničnih združenj in tako prispevati k povečanju
proizvodnje za izvoz in nadomeščanju uvoza suro-
vin in repromateriala. Vse to morajo doseči ne glede
na nedodelane in neznane pogoje poslovanja s tuji-
no, saj še do danes ni znana usoda nepotrjenih po-
sebnih oblik povezav gospodarstva niti natančne
pravice razpolaganja z devizami idr. Zato se morajo
organizacije še bolj kot doslej angažirati pri vključe-
vanju v mednarodno delitev dela, predvsem z med-
sebojnim povezovanjem in skupnim nastopanjem
na tujih trgih.

Bojan Bunc

Nova okrepčevalnica



V Tugomerjevi 56a je odprta okrepčevalnica
Aladin, ki jo vodi domačin Roman Kvaternik. V
lepo opremljenem lokalu v orientalskem stilu,
edinem te vrste v Ljubljani, predvsem strežejo
sadno-mlečne napitke in razne prigrizke. Lokal
je odprt ob delavnikih od 8. do 22. ure, ob nede-
ljah in praznikih pa od 8. do 21. ure.

Nov izdelek TIKIJA

Kombinirana peč EK-80 TINA



Predstavniki delovnih organizacij Gorenje-
Tiki in Mercator-Nanos so podpisali sporazum o
združevanju dela in sredstev ter delitvi skup-
nega prihodka za proizvodnjo in prodajo novega
izdelka — kombinirane peči EK — 80 TINA ter
skupni plan proizvodnje in prodaje.

Kombinirano peč EK — 80 Tina so skonstrui-
rali Tikijski strokovnjaki in je izdelana iz domačih
materialov. S proizvodnjo bodo pričeli v prihod-
njem mesecu in računajo, da bodo že letos do-
segli skupni promet v višini 250 milijonov dinar-
jev.

EK — 80 Tina je kombinirana peč za ogrevanje
sanitarnih voda s kuriščem na drva ali premog in
možnostjo dodatne vgraditve električne grelne
baterije, ogreva pa tudi prostor, v katerem je po-
stavljen.

Predstavljamo vam

Draga Moneti: »Srečna sem, da lahko delam!«



Tik pred praznikom dela smo se po-
govarjali z občani naše občine, kako in
kje bodo praznovali 1. maj. Mnenja in
odgovori so bili različni, veliko od sogo-
vornikov pa nam je zatrdilo, da bodo
praznik dela preživel na delovnem
mestu.

Draga Moneti, voznica avtobusa
MPP Integral: »Že osemnajsto leto
vozim avtobus. Lahko rečem, da sem v
svojem življenju dokaj srečna. Delati z
ljudmi in prijeti za moško delo mi ne
povzroča težav. Doma sem iz Blago-
vice pri Lukovici. Kako smo praznovali
praznik dela takrat — desetletja nazaj
in danes, se ne da primerjati. Toda raje
govorim o svojem poklicu. Mislim, da
sem rojena za voznico in avtobus je
moj drugi dom, kar se imam tudi zahva-
liti moji delovni organizaciji, ki mi je to
omogočila. Prostovoljno sem se odlo-
čila, da bom za praznike delala, ker je
tako praznik zame najlepši!«

Poleg Drage Moneti so praznični
dnevi minili delovno tudi za Franca
Zorka, varnostnika v Litostroju, Jureta in
Kristino, obrtnika in Franca Perparja,
kmeta. Vsi od sogovornikov se strinjajo
s trditvijo, da smo pred leti praznik dela
drugače cenili — spoštovali. Parade,
povorke, kresovi, pesem, delo. Tega
skoraj ni več čutiti. Kje je vzrok temu,
smo vprašali. »Pomanjkanje časa,
druginja, zaprtost, krhke tovariške in
sosedske vezi in preveč dolgi in pogosti
prazniki, kar pa ni v prid našim stabili-
zacijskim prizadevanjem!« so nam za-
trdili vsi sogovorniki in gotovo je, da se
z njimi strinja še kdo!

Jože Čurin